

2003.

KISKUNSÁGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

**ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS
A KISKUNSÁGI NEMZETI PARK
IGAZGATÓSÁG
2003. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL**

Szilágyi Gábor

igazgató

Összeállították:

Balla Károlyné
Biró Csaba
Boros Emil
Dobrosi Dénes
Dombi Edit
Filotás Zoltán
Iványosi Szabó András
Jenei Aranka
Kardos Mária
Gergely Zsuzsanna
Gilly Zsolt

Illésné Papp Mária
Pálinkás Csaba
Pataky György
Sipos Ferenc
Szabóné Bazsó Ágnes
Szabóné Ronkó Erzsébet
Szilágyi Gábor
Tajti László
Vajda Zoltán

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	
	
		4
2.	Személyi állomány.....	
	5
3.	Területi adatok.....	
	6
4.	Kutatás és monitorozás.....	
	10
5.	Kezelési tevékenység.....	
	16
6.	Jogi tevékenység.....	
	21
7.	Őrszolgálat.....	
	26
8.	Költségvetés és vagyon.....	
	28
9.	Bemutató, oktatás, PR.....	
	33

10.	Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel.....	
.		39
11.	Nemzetközi együttműködés.....	
	41
12.	Ellenőrzés.....	
	42
13.	Fontosabb célkitűzések 2004- re.....	

1. Bevezetés

Az alábbi táblázatban feltüntetjük a 2002-re vonatkozó jelentésünkben 2003-ra kitűzött céljainkat, illetve röviden értékeljük azok teljesülését.

No.	Célkitűzés	Értékelés
1.	Az Igazgatóság központi irodájának bővítése (20 millió Ft).	Megvalósult, részben 2004-re áthúzódott.
2.	Az Izsáki Sárfehér Szövetkezet védett területeinek megvásárlása (91 millió Ft).	Forráshiány miatt csak 75 %-ban valósult meg.
3.	A Beretzk Péter oktatóközpont és bemutatóhely kialakítása Szatymazon.	Megvalósult, részben 2004-re áthúzódott.
4.	A kunszentmiklósi Nagy-állás állattartó és bemutatótelep rehabilitációja.	KAC finanszírozásban 100 %-ban megvalósult.
5.	A Kondor-tó medrének helyreállítása, tározókapacitásának növelése (140 millió Ft, elbírálatlan KAC pályázat).	A pályázatot forráshiány miatt elutasították.
6.	A NATURA 2000 hálózatba javasolt területek kijelölése, az érintettek tájékoztatása.	Teljeskörűen, határidőre elkészült. Az érintettek tájékoztatása a sajtó, a Két víz köze, vándorkiállítás, és helyenként falufórumok révén megtörtént.
7.	Az ex lege védett lápok és szikes tavak lehatárolásának és adatbázisának teljeskörű revíziója.	A munka elkezdődött, de lezárása csak 2004. első félévében várható.
8.	Kezelési tervek készítése a védelemre tervezett területekre.	A szükséges kezelési tervek határidőre elkészültek.
9.	LIFE pályázat előkészítése a tartós szegfű védelmére.	2003-ban az Igazgatóság átvállalta az országos tűzokvédelmi LIFE pályázat koordinálását és beadását, ezért a tartós szegfű védelmére irányuló pályázatot 2004-ben kívánjuk benyújtani.
10.	A 2002-ben megkezdett parlagi vipera kutatás folytatása.	A kutatási jelentés az azóta elkészült fajvédelmi program és akcióterv alapjául szolgált.
11.	A Duna-Tisza közti tűzokállomány további növelése, kommunikáció és együttműködés a területen gazdálkodókkal.	A tűzokállomány töretlen növekedési tendenciát mutat, a tűzokvédelmi intézkedéseknek, valamint a gazdákkal való folyamatos párbeszédnek, egyeztetéseknek köszönhetően.
12.	Darutáplálkozó kukoricaföldek létesítése a Pusztaszeri TK-ban, saját használatú területeken.	Kimagasló eredményességgel valósult meg.
13.	A saját szürkemarha állomány további növelése.	Az állomány 133 egyeddel növekedett.
14.	Saját vagyongazdálkodásban lévő erdők szerkezetének átalakítása és pótlása 80 hektáron.	A súlyos aszály ellenére 60 hektáron sikeresen megvalósult.
15.	Új honlap kialakítása, a Két víz köze kétszeri megjelentetése.	A Két víz köze két száma megjelent, a honlap készítése 2004-re áthúzódik.

2. Személyi állomány

dolgozók (fő)	végzettség				
	alapfokú	középfokú	felsőfokú	nyelvismeret fő/nyelvek száma	továbbképzések, 2003-ben szerzett vizsgák, diplomák
köztisztviselő	0	19	49	23/5	6-an tettek közigazgatási szakvizsgát, 3-an közigazgatási alapvizsgát.
Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	15	0	0	0	
szerződéses	1	4	0	0	
Összesen	16	23	49	23/5	

2003-ban 5 fős létszámfejlesztésre nyílt lehetőség a KNP Igazgatóságon, melynek segítségével az Őrszolgálat, illetve a természetvédelmi/tájvédelmi felügyelői karnál mutatkozó létszámhiány egy részét próbáltuk kezelni.

Köztisztviselőink angolul, németül, olaszul, szerbül és franciául képesek érdemi kommunikációra. Kezdő és haladó szinten immár harmadik éve folyik az angol nyelv szervezett oktatása, amit az igazgatóság finanszíroz.

3. Területi adatok

3.1. Védett és védelemre tervezett területek

Illetékességi terület (ha)	1 037 003					
	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	9	53 066	11 117	-	6	2 869
Tájvédelmi Körzet	2	25 753	256	-	2	5 059
Természetvédelmi Terület	17	7 359	336	-	13	3 100
Ex lege védett láp	124	16 475	-	Folyamatos		
Ex lege védett szikes tó	175	12 717	-	Folyamatos		
Összesen	327	115 370	11 709	-	23	11 028
Ramsari	9	14 097		-	-	-
Biogenetikai rezervátum	-	-		-	-	-
Bioszféra Rezervátum	5	22 095		-	-	-
Világörökség	-	-		-	-	-
Európa Diploma	-	-		-	-	-
NATURA 2000 Bird Direktíva					8	129 960
NATURA 2000 Habitat Direktíva					36	121 640

Igazgatóságunk védett természeti területeinek arányát jelentősen megnövelte az *ex lege* szikes tavak és lápok jegyzékének közzététele, illetve a jogi jelleg ezt követő ingatlan-nyilvántartási bejegyzése. A listák felülvizsgálata folyamatban van, nagyrészt a számtalan tulajdonosi megkeresés egyenkénti kezelésével, ami nem ritkán helyszíni szemlét is maga után von. Egy ügyintéző kizárólag *ex lege* ügyekkel foglalkozik. A tulajdonosok kérésére, illetve hozzájárulásával megkezdődött az *ex lege* területek megosztása, valamint a Környezetvédelmi Értesítőben közzétett listából hiányzó szikes tó és lápterületek határozattal történő védetté nyilvánítása.

Kiemelt feladatként kezeljük a NATURA 2000 hálózat kialakítását illetékességi területünkön. A javasolt területek előzetes, szakmai alapokon nyugvó lehatárolása megtörtént, 2003 első félévében sor került a területek végleges lehatárolására. Alapos előkészítés után, június hónap folyamán a javasolt területeket egyeztettük a régió természetvédelemben érdekelt nem kormányzati szervezeteivel, egyesületekkel, alapítványokkal, valamint a tudományos élet releváns képviselőivel. Augusztusban hozzákezdünk az egyes NATURA 2000 területekre vonatkozó adatlapok kitöltéséhez is. Ennek köszönhetően a Duna-Tisza közén NATURA 2000 területnek javasolt helyszínek listája és helyrajzi számokhoz igazított lehatárolása 2003 végére elkészült. Az EU Bizottságnak megküldendő statisztikai adatlapok véglegesítése áthúzódott 2004 első negyedévére.

Kiemelt figyelmet fordítottunk az érintettek (gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok, földtulajdonosok) tájékoztatására. Márciusban sajtótájékoztatót tartottunk a tervezett NATURA 2000 területekről. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel együttműködve vándorkiállításon mutattuk be a vonatkozó direktívák hazai bevezetésének várható következményeit. Időszaki kiadványunk, a Két víz köze (mely a megyei lap mellékleteként jut el annak valamennyi előfizetőjéhez) mindkét számában EU mellékletet jelentettünk meg, melyekben térképen bemutattuk a tervezett NATURA 2000 területeket, valamint ismertettük az azokra vonatkozó legfontosabb tudnivalókat. A kistérségek szintjén megkezdtük az önkormányzatok tájékoztatását is, két helyen lakossági fórumot is tartottunk.

-
-
-

3.2. Saját vagyongazdálkodású területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt terület (ha)	Összkiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			ha	%	ha	%
Szántó	40	4711,1179	1373,1184	32	3337,9995	68
Gyep	457	25814,0491	8863,6725	34	16950,3766	66
Kert	0	-	-	-	-	-

Szőlő	0	18,8557	14,9204	79	3,9352	21
Gyümölcsös	0	2,3971	2,3971	100	-	0
Nádas	111	2890,9914	933,4756	32	1957,5158	68
Halastó	0	802,3008	293,1015	37	509,1993	63
Erdő	84	2784,9242	2750,4195	99	34,5047	1
Kivett	6	6613,4621	6171,2493	93	442,2128	7
Összesen	698	43638,0983	20402,3545	47	23235,7438	53

A saját vagyonkezelésben lévő területünk 2003-ban az izzasági Sárfehér Mg. Szövetkezet közel 700 hektáros nemzeti parki földterületének megvásárlásával növekedett. Stratégiai jelentőségű a Kolon-tó további 111 hektáros nádasának, valamint a 457 hektárnyi gyepterület megvásárlása. Utóbbira, valamint a térségben korábban megvásárolt gyepterületekre már 2004-ben szeretnénk egy önálló szürkemarha gulyát telepíteni, melynek telelési feltételei is biztosítottak az ugyancsak a szövetkezettől megvásárolt hodályban.

3.3. Terület nélküli értékek

Objektum	Regisztrált összesen (db)	Ebből a tárgyévben regisztrált (db)
Természeti Emlék	0	0
Forrás	0	0
Barlang	0	0
Víznyelő	0	0
Kunhalom	63	25
Földvár	3	0

A kataszterezési és felmérési munkákat követően indokoltnak tartanánk egy országos kunhalom és földvár rehabilitációs program elindítását.

4. Kutatás és monitorozás

4.1. Kutatás

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A kutatást végző személy	Az eredmények rövid ismertetése
1.	A Kiskunsági Nemzeti Park Peszéradacsi területének védett növény ponttérképe.	1 000	Vidéki Róbert botanikus	A kutatás keretében felmérésre kerül a terület, gps-szel felvételezés a növény előfordulása.
2.	A rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>) védelmét szolgáló akcióterv elkészítése	500	Fűvészkert Társaság Nagyecsed. Vezető: Somlai Tibor	A kutatás keretében 3 nemzeti park (KNP Ig.), a Magyar Madártani és Természettudományi Intézet a témában érintett kutatók bevonásával a vipera védelmét szolgáló fajvédelmi akcióterv elkészítése.
3.	A rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>) felmérése a Kiskunsági Nemzeti Park illetékességi területén	3 000	Fűvészkert Társaság Nagyecsed. Vezető: Somlai Tibor	A KAC H keret terhére megkezdett a nemzeti park Peszéradacsi rétek felmérése. A felmérések kiterjedtek az előfordulási helyekre. A felmérés során a területen két új állomány került felfedezésre.
4.	A Bodoglári erdő védett növény ponttérképének elkészítése 1:10.000 léptékben.	400	Vidéki Róbert botanikus	A kutatás keretében felmérésre kerül a Bodoglár, Kötönyi erdő és a Felsőbükkerdő, illetve potenciális előfordulási helyek vizsgálata (Dianthus diutinus).
5.	A KNP Bócsi területe védett növény ponttérképének elkészítése.	400	Vidéki Róbert botanikus	A kutatás keretében felmérésre kerül a védett és fokozottan védett növényfajok előfordulási helyeinek vizsgálata (Dianthus diutinus, Astragalus dasyanthus).
6.	A Szelidi tó hidrobiológiai állapotának természetvédelmi szempontú értékelése, különös tekintettel a Kékesi-rét vizes élőhely kezelésének lehetőségeire	400	KNP Igazgatóság KAC-C támogatásból, témafelelős Boros Emil	A tó hidrobiológiai állapotfelmérése és természetvédelmi szempontú értékelése megalapozza a természetvédelmi megváltoztatását, valamint a Kékesi-rét élőhelyeinek lehetőségeit átgondolását.
7.	Egyedi tájértékek felmérése	300	Építészműhely Kft.	Elkészült, digitális formátumban ismertetve az igazgatóságon letöltő főiskolai/egyetemi munkatársak előkészítve: Szabadszállás, Fülöpszállás, Kunszállás, Jakabszállás, Fülöpjakó felmérése.

4.2. Monitorozás

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző személy	Az eredmények rövid ismertetése
1.	Tarka sáfrány (<i>Crocus reticulatus</i>) öt mintaterületen történő állományfelmérése a KNPI illetékességi területén	18	KNPI koordinátor	Első felmérés, trendmonitorozás kezdeti adat. Mintavételi helyek: Nyárlőrinci-erdő (erdőgazdálkodás), Harkakötő (túllegeltetés, csatornakereskedés), Császártölgy (többségében nem veszélyeztetett), Császártölgy (akácokban a talajparaméterek fokozott veszélyeztetési, lőszgyepben a becserjések veszélyeztetés), Kiskundorozsma 3600 tó (fiatal akácok veszélyeztetet).
2.	Kornistárnics (<i>Gentiana pneumonante</i>) esedékes állományfelmérése a kunpeszéri és tatárszentgyörgyi 1x1 km-es	4	KNPI koordinátor	3804 tó, első felmérés, trendmonitorozás kezdeti összehasonlító adat.

	mintaterületen			
3.	Szibériai nőszirm (<i>Iris sibirica</i>) esedékes felmérése a kunpeszéri és tatárszentgyörgyi 1x1 km-es mintaterületen	4	KNPI koordinátor	Virágzó: 2310 tő, nem virágzó 3548 tő. állomány, a csökkenés nem túl jelentős korábbi felvétel idején ideális vizes év v kedvezőtlen, száraz klíma. Az Iris sibirica térségben végrehajtott természetvédelmi csökkenés relative kis mértéke.
4.	Vidrafű (<i>Menyanthes trifoliata</i>) összes állományának esedékes felmérése	7	KNPI koordinátor	Felmért állományok: Kecel – 4 foltban 1 erős csökkenés (oka: erőteljes szárazság). Kis-csukás – 515 + 340 tő, az ismert állománypéldákat, de új metapopulációk is előkerültek (talajvízszint-süllyedés); Érsekhalma: 40 tő (egyetlen ismert szoligén (átszivárgásos) területen).
5.	Vetővirág (<i>Stenbergia colchiciflora</i>) magszámbecslés, a 2002. évi állományfelmérés kiegészítéseként	3	KNPI koordinátor	986 tő, ebből 705 magtokos. Első felmérés óta nincs korábbi összehasonlítható adat.
6.	Fekete kökörtű (<i>Pulsatilla pratensis</i> spp. <i>nigricans</i>) ismert állományainak felmérése Jánoshalma 1x1 km-es mintaterületen	11	KNPI koordinátor	Jánoshalma, 1x1 km-es mintavételi kvadráták nagyságrenddel kisebb állomány, a csökkenés az aszályos időjárás bizonyosan erőteljesen befolyásolta a számát. További veszélyeztető tényezők a talajvízszint-süllyedése és a szomszédos terület záródása.
7.	Óriás útifű (<i>Plantago maxima</i>) ismert állományainak felmérése	3	KNPI koordinátor	636 virágzó és 675 nem virágzó egyed. Jánoshalma, 1500 tő körül. Az állománycsökkenés alapvetően az általános talajvízszint-süllyedés miatt következett be.
8.	Légybangó (<i>Ophrys insectifera</i>) ismert állományainak felmérése	6,5	KNPI koordinátor	Kunpeszér, egy állomány. Első felmérés óta 1500 tő a korábbi több százastól. A csökkenés szerepe lehetett a virágzás elmaradásából adódó meggyengüléshez több évi mintavétel szüke miatt.
9.	Átoktüske (<i>Cenchrus incertus</i>) állományának felmérése	60	Szigetvári Csaba (SZTE)	1999 óta a legcsekélyebb mennyiségű állományok túlnyomó része igen erősen védett, viszonylag érintetlen. A földutakon levő állományok tekintetében az állományok csökkenésében a talajfelszín visszamosorításán kívül szerepe lehetett a talajvízszint-süllyedésnek az állandóságát a folytatódó mintavételezés meggyengítésétől meg kellene erősíteni.
10.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i> (lápi szitakötő) ismert állományainak felmérése	50	Ambrus András	Kolon-tó: országosan kiemelkedő állomány. 2002. évihez hasonló egyedsűrűség (>2000 tő/ha).
11.	Tündérfátyol-hinár (<i>Nymphoidetum peltatae</i>) növénytársulás monitorozott állományainak esedékes felmérése	5	KNPI koordinátor	A hinárvágással évente 3-4-szer kezelt állományok a tündérfátyol-hinár. A hinárvágás a hinárvágás rendszeresen visszaveti, így itt - ami ritkán fordul elő - természetvédelmi szempontból értékes fenntartásában. A tündérfátyol állomány nagysága stabil.
12.	Nádas (<i>Phragmitetum communis</i>) növénytársulás monitorozott állományainak esedékes felmérése	4	KNPI koordinátor	Nádaratással kezelt és kezeletlen nádasok megfigyelése történik. Botanikai értékek miatt az aratatlan nádas természetvédelmi szempontból értékes aratatott állományt. Az aratás rizómaképzést serkent; bár a vizek tápanyagtartalmát csökkenti ugyan (valamelyes eutrofizációt fékező hatással), a feltöltődését a megfigyelések szerint mérsékelte. A területhez képest jóval intenzívebben gondoskodni kell a fenntartásáról.

				rizómaszönyeg révén. Az aratatlan nád tovább nőtt a biodiverzitás, illetve a vegetáció kezeletlenség kedvez a télisás, a zsombok terjedésének.
13.	Buckaközi láprét (<i>Molinio-Salicetum rosmarinifolae</i>)	5,5	KNPI koordinátor	2001-hez képest tovább csökkent a kevésbé igénylő növényfaj (<i>Molinia arundinacea</i>) részaránya, folytatódik a kiszáradás. Lokálisan (nincs is több kilométeres közelségben) katasztrofális regionális talajvízszint-süllyedés, amelynek megállítására érdemi hatású nem volt. Történtek a Homokhátságon az utóbbi években tapasztalatai szerint a tankönyvekből és a csapadékból csak a Duna-Tisza közére jellemző <i>Molinia</i> társulás eredeti hidrológiai viszonyaival szemben meg az országban, kipusztultnak tekintendő folyamatosan tovább pusztuló – társulás rezisztanciájú társulásnévadó fajok – egy részének találkozhatunk.
14.	Buckaközi láprét csigafaunája (<i>Gastropoda ssp.</i>)	70	Dr Majoros Gábor (AOTE)	Buckaközi kékperjés láprét állományok maradványaiban folyik a monitorozás, amelyből 19 faj került elő, a fajszám, a közösségek összetétele a 2000. évhez képest. A maradványhészárakban néhány évtized csigafauna változása, amely korábban vízcsigák által dominált faunát szárazföldi fajok által dominálttá alakított (Kunpeszér: 45%, Pirtó: 30%) pontosan a viszonyokat, a vegetáció indikációja alapján szárazabb.
15.	Kunbaracs R5x5 114 élőhelytérkép, tájszintű mintavételi kvadrát élőhelytérképezése, digitalizálása	460	Sipos Ferenc (KME)	820 poligon, és további (poligonon belülről) készült el az élőhelytérkép (tájtörténeti és mintavételi) mint 400 növényfajt szerepeltető feltételezett vizes élőhelyek döbbenetes mértékű kiszáradás mocsárrét állományok alatt 3,2 m mély süllyedések helyén ma borókás-nyáras állományok száradás oka elsősorban a regionális társulások csatornáiban nincs is vízmegőrzésre alkalmas megőrizni, akkor sem kerülne sor a vízvesztés növényfaj új állományai kerültek elő, például 6 új állománya.
16.	Bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) állományfelmérése a 114. tájszintű mintavételi kvadrát területén		Sipos Ferenc (KME)	25 km ² -en került rögzítésre a térképfoltok állománynak. Erősen elterjedt, különösen a vízpartokon és a sárjártakban, illetve sarjztatással újított akácosokban a homoki élőhelyeket sok helyen fenyegeti a veszélyesebb tájidegen fűszárú van a területen.
17.	Selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) állományfelmérése a 114. tájszintű mintavételi kvadrát területén		Sipos Ferenc (KME)	25 km ² -en került rögzítésre a térképfoltok állománynak. Tömegesen elterjedt, állományok szántók és a teljes talaj-előkészítés után a területen állapotú homoki élőhelyeket erőteljesen fenyegeti.
18.	Óriás aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) állományfelmérése a 114. tájszintű mintavételi kvadrát területén		Sipos Ferenc (KME)	25 km ² -en került rögzítésre a térképfoltok állománynak. Csak néhány, kis kiterjedésű állomány terjedése nem tapasztalható, de ennek a területen szárazabb a faj által megkívántnál.
19.	Kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) állományfelmérése a 114. tájszintű mintavételi kvadrát területén		Sipos Ferenc (KME)	Mint az előző faj, még ritkább.

20.	Keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) állományfelmérése a 114 tájszintű mintavételi kvadrát területén		Sipos Ferenc (KME)	25 km ² -en került rögzítésre a térképfoli állománynak. Tanyák körül, illetve település közelében találhatók érdemi állományai. Spontán terjedés veszélyt egyelőre nem jelent a térségben
21.	Gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) állományfelmérése a 114 tájszintű mintavételi kvadrát területén		Sipos Ferenc (KME)	25 km ² -en került rögzítésre a térképfoli állománynak. Szegélyfásításokban, illetve telepítések alkalmazzák egykor, telepített erdők cserjés állományai igaz az a közkeletű tévhit, hogy az erős terjedő. Spontán terjedésre vegetatív úton ugyanakkor képes, de érdemi veszélyt nem jelent a térségben
22.	Duna-Tisza közti szikfok növényzet (<i>Puccinellietum limosae</i>) mintaterület felvételezése	2	KNPI koordinátor	Kelemen-szék. 2001-hez képest a mélyebb szikes tó belseje felé, alkalmazkodván a megváltozott hidrológiai viszonyokhoz. A szikes tó fekvésű helyein állományának sűrűsége (mivel korábban jóval erőteljesebb vízhatásnak volt kitéve) felé haladva) nőtt.
23.	Bárányparéjos vakszik (<i>Camphorosmetum annuae</i>) növénytársulás kijelölt állományainak esedékes állapotfelmérése.	2	KNPI koordinátor	2002-höz képest nőtt a gyepporítás a mészgyepek <i>Festuca pseudovina</i> borítása; emiatt van a <i>Camphorosma annua</i> mennyisége. A vakszik élőhely csökkenő vízellátottsága.
24.	Szikes tavi rákfauna esedékes állapotfelmérése	255	Forró László (MTM)	Mintavétel: Kelemen-szék, Zabszék. A tó gyorsabb kiszáradást eredményezett 2001-ben a fajösszetétele, közösségstruktúrája egyelőre stabil
25.	Szikes tavak mintavétel	40	KNPI koordinátor	A mintavételezés a fenti rákfaunisztikai mintavétel keretében történt
26.	Évelő nyílt homoki gyepek ízeltlábú fauna monitorozásának esedékes vizsgálatai (gyep fragmentáltságnak a jellemző rovarközösségek kialakulására gyakorolt hatását vizsgálja), gyep cönológiai vizsgálatokkal	263,5	KNPI koordinátor, Pál-Szabó Ferenc és Sárkány József természetvédelmi őőrök	Trendmonitorozás, két hetenkénti mintavétel októberig. A csapdázott anyagok megvizsgálása történik.
27.	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) monitorozás	4	KNPI koordinátor, külső partner iskolák	Jakabszállási repülőtér – nincs (2000-ban) Kiskunfélegyháza repülőtér - nincs (2000-ban) Kecskeméti katonai repülőtér – csökkenő állomány, megőrizhető a katonai tevékenység miatt Ménfőcsanak repülőtér – kb. 10 000 egyed, stabil, a lakosság által nem észlelt állománya, a nemzetközi repülőtérre kiemelt figyelmet kap a Páztorműzeum, Öttömösi-legelő – kb. 1000 egyed, a terület magához az állomány; Matkói repülőtér – kb. 1000 egyed, illegálisan irtják

5. Kezelési tevékenység

5.1. Kezelési tervek

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
1.	KNP szikes tavak bővítése	2434	+		+
2.	Kunpeszéri Tilos erdő	636	+		+
3.	Imrehegyi homokpuszta	115	+		+
4.	Pusztaszeri TK bővítése (Vidre-ér)	436	+		+
5-6.	Kígyósi Orompart (Katymári löszpartok és a Madarasi puszta összevonva)	1845	+		+
7.	Kalmár erdő	9,5	+	+	+
8.	Felső-Kiskunsági szikespuszta bővítés (Nagyállási-rét, Fekete halom, Nagyrét, Bugyi legelő)	975,2	+		
9.	Peszéradacs bővítés (Leveles-rét)	87,6	+		
10.	Dél-Örjeg	4055,2	+		
11.	Tázlári homokbuckák	1472,8	+		
12.	Szelidi-tó TT bővítés	246,2	+		
13.	Szikra bővítés	94,0	+		
14.	Pusztaszeri TK bővítés (Fertői halastavak)	231,0	+		
15.	Gátéri Fehértó	670	+		

5.2. Élőhely fenntartás

No.	A terület megnevezése	Típusa/jellemzése
1.	KNP Apaji halastavak vízpótlása	Száraz években a korábbi puszta szikes mocsarai helyén lévő felhagyott halastavak vízpótlása szivattyúval a XXXI. Csatornából (2 900 000 m ³)
2.	KNP Felső-szűnyogi rét vízpótlása	Száraz években a puszta szikes rétjeinek kora tavaszi vízpótlása szivattyúval a Dömsödi-árapasztó csatornából (115 000 m ³)
3.	KNP Bugaci mocsár vízpótlása	Minden évben egy kisebb turjános nedves állapotban tartás érdekében a felszín alatti vízből pótoljuk a hiányzó vízkészletet. (6000 m ³)

4.	KNP Miklapusztá	Száraz években a korábbi pusztá szikes mocsarainak vízpótlása gravitációsan az V. csatornából (125 000 m ³)
5.	PTK Tömörkényi halastavak	Az ökológiai célú, már nem termelő halastavak rendszeres vízpótlása vízbázisból (600 000 m ³)
6.	Szelidi tó Kékes réti vízpótlás	A Szelidi tó rendszeres vízpótlására létesített Kékes rét tároló (300 000 m ³)
7.	Dávod Földvári halastavak	A halastavak fenntartása, szükséges rendszeres gravitációs vízpótlásban ökológiai célokat is szolgál (200 000 m ³)
8.	Érsekhalmi Hét-völgy TT	Tovább folytatódott az Érsekhalmi Hét-völgy TT és a Vöröslőszgyepeiben a gyepek művelési ágú területeken a cserjék gyökereinek visszaszorítása.
9.	KNP II.	Nádas-zsiókás mocsári vegetáció kezelése a szikes tavak partjain

5.3. Élőhely rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Típusa/jellemzése
1.	Telepesen költő madarak élőhelyfejlesztése	A Kelemen-széken a sirályszigetről letakarításra és kiszállításra került a terület. Az elmúlt évtizedek alatt felhalmozódott guanó, és nitrofil növényzet. Lehetővé várt várhatóan csérek és partimadarak (pl. gulipán) is megtelepedhetnek a szigeten. Ezen túlmenően létesítettünk egy további madaralvóhelyet a tómeder déli nyúlványában.
2.	Keskenylevelű ezüstfa eltávolítása a KNP Bugaci területéről	A munka során kitermelésre került az egykor a szovjetek által telepített területéről a keskenylevelű ezüstfa szinte 100 %-os borítású állományait.
3.	Tájidegen növényfajok (<i>Solidago</i> sp., <i>Asclepias syriaca</i>) visszaszorítása a KNP Peszéradacsi rétek területén	A munka során egyedi vegyszeres kenéssel távolítottuk el a területéről az invazív növényfaj jelentős állományait.

5.4. Fajvédelem

No.	A faj magyar neve	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1.	Tűzok	Egyeztetés a fészkelésben érintett gazdálkodókkal, a gazdálkodási munkafolyamatok időszakban. Fészekmentések, a fészek védőzóna kialakítások a veszélyeztetett fészterületeken. A veszélyeztetett fészkekben fatojásos helyettesítés, ideiglenes inkubáció visszahelyezés, ha a tojó üli a fészket. A nem visszahelyezhető tojások elszállítása fészkek egyedi védelme és a gazdálkodási folyamatok szabályozása. 2003.-ban 20 Felsővizsgáltuk a legjelentősebb gazdálkodók területhasználatát, és a haszonbérlet érvényesítettük a tűzokkíméleti gazdálkodás gyakorlatát. A 2002-2003 téli szezon folyamatos hóeltakarítással és takarmány kijuttatásával biztosítottuk az áttelelő árpécet telepítettünk a kunszentmiklósi Nagy-réten. A 2002. évben indult 6000 ha tovább bővült mintegy 1500 ha területtel a 2003. évben a tűzokos területeken. A intézkedéseknek köszönhetően a tavaszi szinkron számláláshoz képest (480) a 2003. évben 2000 pd-os növekedést mutatott, ami egyedülálló eredménynek tekinthető! Az állomány és megerősítésére még további vizsgálatok szükségesek.
2.	Fehér gólya	A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettől 100 db tartót szállítottunk ki a DÉMÁSZ Rt-vel együttműködve 25 db tartót helyeztünk ki a veszélyeztetett területekre.
3.	Rákosi vipera	A faj védelmében az utóbbi évek során megváltoztattuk az ismert élőhelyek (Peszér) természetvédelmi kezelését (kaszálás helyett extenzív legeltetés).

5.5 Saját állatállomány

Faj	Fajta	Egyedszám	Tárgyévi állományváltozás (egyed)
Szarvasmarha	magyar szürke	609	133
	Összesen:	609	133
Bivaly		0	0
Juh	racka	60	-8
	cigája	0	0
	Összesen:	60	-8
Ló	nóniusz	0	-5
	shagia arab	1	1
	angol telivér	1	1
	Összesen:	2	-3

Az Igazgatóság 2001 óta a magyar szürke szarvasmarha intenzív állományfejlesztésébe kezdett, ezért nem értékesít sem tinót, sem üszőborjút. A fejlesztést, az aszályos időjárásom túlmenően leginkább a rendelkezésre álló legelő-, és takarmány (réti széna, lucerna) terület nagysága korlátozza. Ezek növelése érdekében fokozatosan, a vonatkozó jogszabályok betartásával vesszük saját használatba a korábban haszonbérbe területek, melyek a szürkemarka állomány legeltetéséhez, illetve téli takarmányszükségletének megtermeléséhez szükségesek. Ez sokszor konfliktushelyzetet eredményez korábbi haszonbérelőinkkel, még akkor is, ha az érintett terület saját hasznosításba vétele teljesen jogszerűen történik.

5.6. Vadászterületek

No.	Vadászterület megnevezése (ahol az igazgatóság a vadászatra jogosult)	Kiterjedése (ha)
1	03 - 6031 Bócsa vadászterület	5 826
Összesen:		5 826

Egyetlen vadászterületünk természetvédelmi célú vadgazdálkodási kezelése az irányadó jogszabályoknak megfelelően történik. Fejlesztését a KvVM által a költségvetésünkbe beépített vagyonkezelési források felhasználásával végezzük, amit elsősorban vaditató helyek kialakítására, valamint a szakszemélyzet (vadörként bejelentett természetvédelmi örök) felszerelésének biztosítására fordítunk.

6. Jogi tevékenység

6.1. Hatósági eljárások

Ügyek száma	Ügyek száma	Fellebbezés						
		Saját hatáskörben	Másodfokon				Közigazgatási per	
			Helyben hagyó	Új eljárás	Megváltoztat	Folyamatban	Helyben hagyó	Új eljárásra kötelez
Hatósági	931	2	–	–	–	3	–	–
Szakhatósági	4846	–	–	–	1	–	–	–
Egyéb (hatósági bizonyítvány, stb.)	1484 (1088)	–	–	–	–	–	–	–
Összesen	7261	2	–	–	1	3	–	–

Közigazgatási perre vonatkozóan igazgatóságunknak 1 ügyről van tudomása, mely eljárásban szakhatóságként vettünk részt. Tekintettel arra, hogy a közigazgatási perben a Főfelügyelőség vesz részt alperesként, illetve beavatkozóként, így igazgatóságunk csak képviselőt ellátva működhet közre ezen eljárásban, amennyiben erre sor kerül.

A táblázatba be nem sorolható közigazgatási perek:

a. Korábbi években jogerőssé vált közigazgatási határozat felülvizsgálata

Az igazgatóság 1999-ben hozott, természetvédelmi bírságot megállapító határozatát 2003-ban a felperes ügyfél kérelmére a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálta, és a felülvizsgálati kérelmet elutasította. Az ügyfél azóta – kérelmére – részletekben fizeti meg a kirótt bírságot.

b. Más hatóság által hozott közigazgatási határozatok felülvizsgálata

2003-ban az igazgatóság, mint szakhatóság, vagy mint kezdeményező hatóság 16 közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben vett részt az eljáró hatóság (megyei földhivatalok), mint alperes mellett beavatkozóként. Ezek közül 1 ügy elővásárlási joggal volt kapcsolatos, a felperes keresetét a bíróság elutasította. Az összes közigazgatási per az ún. ex lege védett természeti területek ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésével kapcsolatos volt. 11 esetben megegyezéssel zárult a per

(ingatlanok megosztása az igazgatóság költségére), 4 esetben pedig a felperesek keresetét a bejegyzés törlése iránt a bíróság elutasította. Továbbá 1 esetben az igazgatóság, mint szakhatóság kezdeményezte az ügyészi óvást az eljáró hatóság határozata ellen, az ügyész által indított perben az igazgatóság beavatkozóként vett részt, pernyertes lett, az ítéletet a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati keretében helyben hagyta.

c. Az igazgatóság közigazgatási eljárásban résztvevő ügyfél

2003-ban az igazgatóság ügyfélként is részt vett közigazgatási eljárásokban. Ezzel kapcsolatosan 3 per zajlott, amelyből 1 esetben az igazgatóság pervesztes lett (kártalanítási összeg mértéke), 2 esetben pedig a 2002-ben elutasított kereseti kérelmünk felülvizsgálatának a Legfelsőbb Bíróság helyt adott.

-

-

6.2. Bírságok

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (e Ft)
Természetvédelmi bírság	24	6.052
Szabálysértési eljárás	53	440
Helyszíni bírság	20	158

A természetvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárásokban a jogerősen lezárt (24) ügyek mellett még további 12 ügy van folyamatban. 2003-ban 6 esetben hoztunk megszüntető határozatot. Fellebbezések folytán 1 esetben (Dalerd Rt.) utasított bennünket új eljárásra a II. fokú természetvédelmi hatóság. Jelenleg összesen – előző évekről is – 15, határozattal elrendelt végrehajtás van folyamatban.

2003-ban a II. fokú – helyben hagyó - döntést követően nem fordultak az ügyfelek bírósághoz felülvizsgálat iránt. Előző évről kettő olyan bírósági eljárás húzódott át, amelyben új eljárás lefolytatására kötelezett bennünket a bíróság (ex lege ügyek).

A szabálysértési eljárások közül 38 eljárás már véget ért: áttétellel, eljárást megszüntető vagy pénzbírságot kiszabó határozattal, illetve büntetőjogi feljelentéssel. A fennmaradó 13 eljárás még folyamatban van. 2003-ban 3 esetben élt kifogás jogorvoslattal az elkövető, a bíróság mindhárom alkalommal helyben hagyta a felelősségüket megállapító határozatot, 1

esetben figyelmeztetésre enyhítették a büntetést, a másik kettőben pedig maradt a pénzbírság szankció.

6.3. Büntető ügyek

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen
Természetkárosítás	21	10	2
Egyéb büntető ügyek	4		

Az eredményesség - eredménytelenség megítélése szempontjából, eredményesnek minősülnek azon ügyek, melyekben a nyomozó hatóság az eljárást vádemelési javaslattal tette át az ügyészre, valamint az ügyési megrovással és/vagy a bírósági elmarasztaló ítélettel végződő eljárások.

A számok különbségéből láthatóan 13 ügy esetében a büntetőeljárás a nyomozati szakaszában, még folyamatban van, mely több okra vezethető vissza, pl: az elkövető ismeretlen helyen, illetve külföldön tartózkodik, külső - új- szakértő kirendelését kéri az ügyészség stb.

Az egyéb feljelentések mindegyikét vagyon elleni, a Magyar Állam, illetve az igazgatóság sérelmére elkövetett lopás miatt kényszerültünk megtenni.

6.4. Polgári perek

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	4			4

Valamennyi polgári perben az igazgatósággal szemben benyújtott kártérítés a per tárgya. Ezen perek már 2002-ben is folyamatban voltak. Ezek közül 1 per a védett természeti értékek veszélyeztetése miatt elrendelt korlátozásból, 3 per pedig az ökológiai vízigény megőrzésére tett intézkedésből eredő kár megtérítésére irányul.

7. Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	13	11	24
	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	43 200	2372	218 453
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	4800	101	6448
Helyszíni bírságok száma	20		
Az igazgatóságra tett feljelentések száma	63		

7.1. Vadászat ellenőrzés

Az őrszolgálat elmúlt évi működésében jelentős szerepet kapott a vadászatok ellenőrzése. Tárgyévben vadászengedéllyel rendelkező személyek részére szervezett vadászatot 203 esetben jelentettek. A külföldi vendégvadászok jelentős része olasz (130 csoport), ezenkívül német (42 csoport) és osztrák (16 csoport) állampolgárságú. Összesen 12 országból érkeztek vadászok. A bejelentett vadászatok kétharmadát ellenőriztük. Az ellenőrzéseken a természetvédelmi örök csak párosával vehettek részt. Vadászatellenőrzéssel eltöltött napok száma 274. Egy esetben észleltünk be nem jelentett vadászatot (solti Vécsey VT vadásztatott német állampolgárságú személyeket a szükséges engedélyek nélkül).

Egy esetben tapasztaltuk nem engedélyezett vadászati eszköz (hangágyú) alkalmazását, több esetben volt kísérlet védett állat elejtésére, illetve lővilágon túli vadászatra. Fenti esetekben a szükséges intézkedés megtörtént.

7.2. Egyéb hatósági intézkedés

2003. évben 63 esetben tett természetvédelmi ör bejelentést az igazgatóság felé, helyszíni bírságot 20 esetben szabtuk ki. Megkezdjük a kisállat börzék ellenőrzését. Az aszálynak köszönhetően a csigafelvásárlók ellenőrzése egyszerűbb volt a tavalyi évnél. A 2002-03-as kemény tél következménye a falopások megszorodott száma. Gyakori volt az illegális öntöző gödrök létesítése, engedély nélküli vadászati létesítmény építése és előfordult védett növény tömeges pusztítása is.

7.3. Együttműködés társhatóságokkal

- 2003-ban az érvényben lévő együttműködési szerződéseknek megfelelően jó kapcsolatot tartottunk a ORFK, VPOP, Határőrség és a Katasztrófavédelem helyileg illetékes szerveivel.
- A rendőrséggel közös ellenőrzéseket tartottunk vadászatokon és közúton egyaránt.
- Csatlakoztunk a tanyavédelmi programhoz.
- A hatósági osztály munkatársaival rendszeresen részt veszünk a határátkelőhelyeken történő eljárásokban.
- A Határőrség Kiskunhalasi Igazgatóság három napos kiképzésben részesítette az őrszolgálat tíz tagját
- A Katasztrófavédelmi Igazgatósággal 2002-ben kötött szerződésnek köszönhetően a bács-kiskun megyei tűzoltók az oltás megkezdése során védett természeti terület esetén a helyi természetvédelmi őrrrel is kapcsolatba lépnek.
- A bócsai erdőtűz 10 éves évfordulója alkalmából terepi képzést tartottunk két alkalommal a megye tűzoltói számára.
- Aktívan részt vettünk a jakabszállási tűz oltásában, az oltás szervezésében.

8. Költségvetés és vagyon

Az intézmény működésének és gazdálkodásának pénzügyi forrás igénye folyamatosan biztosított volt támogatásból és saját működési bevételből. Jelentős változás volt ebben az évben, hogy a természetvédelmi fenntartás beépült az elemi költségvetésbe, így ezeket a feladatokat időben elkezdhattük szervezni és megvalósítani.

A védettségi szint helyreállítása program keretében mintegy 140 millió Ft vásárlást bonyolítottuk le. Egyéb központi beruházás támogatásból 50 millió Ft-os fejlesztést valósítottunk meg: három db gépjármű beszerzés, oktatóközpont kialakítása Szatymazon, irattár és új tárgyaló építése a KNP központban. Megkezdődött továbbá – 2004-re áthúzódóan – a rákosi vipera telep kiépítése, melynek működtetését 2004 tavaszától a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület végzi majd jóváhagyott fajvédelmi akcióterv alapján.

8.1. Kiadások

		Teljesítés (e Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	219.774
	Járulék	71.450
	Dologi	238.976
	Egyéb	2.000
Felhalmozási kiadások	Intézményi beruházás	241.792
	Felújítás	16.404
	Egyéb felhalmozási kiadás	0
	Egyéb központi beruházás	50.733
Kölcsönök nyújtása		0
Finanszírozás kiadásai		1.705
Kiadások összesen		842.834

8.2. Bevételek

		Teljesítés (eFt)
Bevételek	Működési	145.290
	Felhalmozási	138.626
	Kölcsönök visszatérülése	0
Bevétel összesen:		283.916

Költségvetési támogatás	Működési	377.485
	Felhalmozási	162.833
Támogatás összesen:		540.318
Pénzforgalom nélküli bevételek		43.552
Finanszírozás kiadásai		-74
Összes bevétel		867.712

8.3. Vagyon

		Bruttó érték	Értékcsökkenés	Nettó érték
Vagyoni értékű jogok		474.500	112.422	362.078
Szellemi termékek		27.557.756	23.594.391	3.963.365
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	földterület	915.882.890	0	915.882.890
	telek	12.886.100	0	12.886.100
	épület	324.539.692	33.372.223	291.167.469
	építmény	185.143.544	26.425.101	158.718.443
	erdő	63.134.959	0	63.134.959
Gépek, berendezések, felszerelések	üzemeltetési	28.025.028	17.548.647	10.476.381
	egyéb	87.878.386	27.938.534	59.939.852
	képzőművészeti alkotások	508 990	0	508 990
Járművek		75.968.284	34.625.633	41.342.651
Tenyészállatok		62.067.000	10.498.270	51.568.730
Beruházások, felújítások (folyamatban lévő)		45.919.579	0	45.919.579
Összesen		1.829.986.708	174.115.221	1.655.871.487

8.4. Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	5	0
Szolgálati lakás	7	0
Állattartó épület	4	1
Egyéb állattartó építmény	3	1
Tanya	19	2

Központi irodaépületünkben új irodák, tárgyaló, illetve modern irattár kialakításával folyamatosan javítjuk a munkakörülményeket, melyek az ügyfelek magasabb szintű kiszolgálását is elősegítik. Szolgálati lakásaink karbantartásáról minden évben gondoskodunk, 2003-ban a fülöpházi Erdei Iskolához tartozó gondnoki lakás teljes körű felújítására is sor került. A vagyonkezelési források felhasználásával fejlesztettük a bugaci és pusztaszeri állattartó telepünket is.

8.5. Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép, munkaeszköz	50	6
Személygépkocsi (a terepjárókat kivéve)	5	3
Terepjáró	16	2
Tehergépkocsi (a terepjárókat kivéve)	2	0
Motorkerékpár	3	0
Kerékpár	11	0
Vízijármű	5	0
Videokamera	3	0
Digitális fényképezőgép	13	2
Hagyományos fényképezőgép	33	0
Állványos távcső	16	0
Kézi távcső	20	0
Éjjellátó készülék	2	0
Számítógép	74	10
Mobiltelefon	79	13

9. Bemutató, oktatás, PR

9.1. Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
oktató központ	4	216	Természet Háza, Naprózsa Okt. Kp. (Fülöpháza): jó; Bugac: külső-belső felújítás folyamatban van, Péteri-tó: bútorzat felújítása 2003-ban megtörtént.
kiállítás	4		Virágh-kúria: fűtés korszerűsítés megtörtént a belső festés, területrendezés megtörtént; Pásztormúzeum: szabadtéri pásztorlétesítményekkel bővült; Árpád-kori Sk rendszeres karbantartása megoldott; Nyakvágó Csárda-múzeum: külső felújítás 2002-ben megtörtént, a kiállítás felújításra szorul; a szatymazi új kiállítás építés alatt van, a kiállítás felújítását 2004 nyár elején várható.
	11		A 3 régi tanösvény tábláinak cseréje megtörtént, 1 tanösvényt (Fülöpháza munkáltató tanösvény) megszüntettük, mivel az fokozottan védett területen van. 10 tanösvény kialakítását a Széchenyi turisztikai fejlesztési pályázatba beadtuk.
	8	124	A szálláshelyek komfortja turistaház minőségű, a Tisza Panzió magasabb színvonalú. Minden szálláshely különböző mértékű felújításra szorul. A vonatkozó kormányrendelet előírásainak megfelelően a szálláshelyek besorolását és működésük feltételeit megvizsgáljuk.

A Természet Házában szervezett programok mellett KNP Igazgatóság turisztikai infrastruktúrájának terepi helyszíneit a tanösvények jelentik. Jelenleg 11 tanösvényünk van, ezek nagy része törzsterületeken. A tanösvények közül a „Fülöpházi munkáltató tanösvény”-t meg kívánjuk szüntetni. Ennek oka, hogy fokozottan védett területen vezet, és elsősorban az itt erdei iskolázó gyerekek igényei szerint készült.

A munkáltató tanösvény kiváltását szolgálja a „Báránypirosító tanösvény” a Naprózsa oktatóközpont mellett. A tanösvények színes információs táblákkal felszereltek, jelzettek, tábláikat folyamatosan karbantartjuk. Minden tanösvénynél tervezzük piknikhelyek kialakítását. Hat tanösvényhez készítettünk tájékoztató füzetet, ebből három munkáltató, a többi tájékoztató jellegű.

A nemzeti park igazgatóság szálláshelyei elsősorban a környezeti nevelést, erdei iskolai programokat és a kutatókat szolgálják. Felújításra került a Tiszaal páron levő kutatószállás, ahol az ősszel már gyerektábor is szerveztünk. A Péteri-tavi kutatóház ebben az évben csak részben működött.

A szükséges korszerűsítések után 2004-től az épület ismét fogad kisebb létszámú csoportokat.

A nemzeti park igazgatóság területeinek minél jobb bemutatására, a turisztikai és környezeti nevelési és szemléletformálási lehetőségek fejlesztése érdekében 2003-ban megkezdődött a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben a szegedi Fehér-tó közelében egy kisebb kiállítóhely kialakítása (Beretzk Péter Emlékhely, Szatymaz). A kiállítóhelyet várhatóan 2004. nyár elején adjuk át a látogatóknak.

9.2. Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1.	Tőserdő-Lakitelek	1982	2120
2.	Szelidi-tó	1987	2000
3.	Péteri-tó	1987	5000
4.	Orgoványi TK	1982	3600
5.	Belépő képeslapok (5 féle)	1982	40000
6.	Képeslapok (3 féle)	2002	11000
7.	Képeslapok (4 féle)	2003	8000
8.	KNP térkép	2000	1650
9.	KNP térkép	2002	2000
10.	KNP leporelló	2003	13.000
11.	KNP leporelló (német nyelvű)	2003	20.000
12.	KNP túrakalauz (angol)	2003	5000
13.	KNP túrakalauz (magyar)	2003	5000
14.	KNP általános ismertető leporelló	2003	4000
15.	Péteri-tó tanösvény füzet	1996	550
16.	Fülöpháza Okt. Kp. Terepnapló	1997	260
17.	Kiskunsági fahatározó	1999	400
18.	Vörös-mocsár tanösvény ismertető (magyar)	2000	100
19.	Vörös-mocsár tanösvény ismertető (német)	2000	600
20.	Aqua Colun tanösv. Füzet	2001	900
21.	KNP turista kalauz (német)	2000	2000
22.	Cankó tanösvény füzet	2002	950
23.	Poszáta tanösvény füzet	2002	700
24.	Szikra és az Alpári-rét (túrakalauz)	2002	3600
25.	Kiskunsági NP plakát	2001	5000
26.	Két víz köze (KNP újság)	2003	13000
27.	Pásztorélet gazdaszemmel (könyv)	2003	1000
28.	Kiskunság száraz homoki növényzete (könyv)	2003	1000

2003-ban megjelent, új kiadványaink:

A Kiskunság száraz homoki növényzete (könyv)

Pásztorélet gazdaszemmel (könyv)

Két víz köze 2 alkalommal (KNP újság)

KNP túrakalauz (magyar és angol)

KNP leporelló (német nyelvű)
Képeslapok (4 féle)

9.3. Látogatottság

	Látogatók száma
Saját oktatási központ	1219
Szakvezetéses túra	25.000
Látogató Központ	5222
Múzeum/kiállítás	43344
Nyílt/jeles nap, rendezvény	6600

Más szolgáltatók szervezésében (becsült adat)	48.000
---	--------

A látogatókat a kiállítóhelyeken, látogatóközpontokban és szervezett csoportok, programok esetén tudjuk regisztrálni. Mivel a tanösvényeink szabadon látogathatók, így azok forgalmát csak becsülni tudjuk. Általános tendencia, hogy az ún. tömegturisztikai látványosságok (pl. Bugac) iránt fokozatosan csökken az érdeklődés. Ezzel párhuzamosan egyre több, a természeti értékek iránt érdeklődő hazai és külföldi látogató, akiknek a fogadását – a természetvédelmi örök, és az oktatási felügyelők bevonásával - egyelőre meg tudjuk oldani, a későbbiekben feltétlenül szükséges egy ökotúra vezető tanfolyam beindítása.

9.4 PR

		Megjelenés / részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás/vásár		13	
Média	helyi	19	19
	regionális	14	40
	országos	11	5
Egyéb			

Honlap címe	www.knp.hu
-------------	--

A PR tevékenység eredménye, hogy a regionális sajtó már keresi a nemzeti parkot az információk érdekében. A területi kollegák felvették a kapcsolatot a helyi sajtók képviselőivel, ennek köszönhetően többször jut el információ közvetlenül a védett területeken élőkhöz.

Külső kiadványokban megjelent írások: Dél-Alföldi RMI: Dél-Alföld turisztikai kiadvány, Turizmus Rt., Csongrád-megyei vadászati Almanach.

A Gong Rádió, Kecskeméti Televízió, az Infó Rádió (regionális médiák) rendszeresen tájékoztat a nemzeti park eseményeiről. Ökoturisztikai kínálatunk megtalálható a www.greenfo.hu honlapon. A Kossuth és a Petőfi rádió ökoturisztikai magazinműsoraiban is rendszeresen tájékoztatjuk az érdeklődőket.

A TermészetBúvár folyóirat mellékleteként elkészítettük a KNP-t bemutató leporellót. A Wellness Kiadó Látnivalók Magyarországon c. kiadványban a nemzeti parkra vonatkozó fejezetet aktualizáltuk. CompAlmanach Kiadó által szakmai közönség részére kiadott „Iránytű Magyarországra” c. kiadványba bekerültek a KNP bemutatóhelyei

A TvH kiadásában megjelenő Ökoturizmus Magyarországon c. könyvben szerzőként közreműködtünk.

A természetvédelmi szakmai képzés keretében együttműködünk és foglalkozásokat tartunk az Agrárkamara képzési programjaiban, a Kecskeméti Képző Központ környezetvédelmi technikus képzési programban és a Jászszentlászlói Jóléti Szolgálat Alapítvány „ezüstkoszorús gazdász” képzési programjában.

10. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

A környezeti nevelés, idegenforgalom, ökoturizmus terén az alábbi kapcsolatokról számolhatunk be:

- Élő kapcsolatunk van a Duna-Tisza közén működő természetvédelmi NGO-kkal, többek között a NATURA 2000 hálózat kialakításában és véglegesítésében is segítségünkre voltak. Napi kapcsolatban vagyunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel, elsősorban a parlagi vipera fajvédelmi program végrehajtása terén.
- A nemzeti park Naprózsa Természetvédelmi Oktatóközpontja tagja a Környezetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetségének (KOKOSZ).
- A Magyar Környezeti Nevelési Egyesületnek egyéni tagja egy kollega (MKNE) .
- A Kecskeméti Főiskola óvodapedagógus, tanító szakos hallgatói részére 90 órás elméleti és 3 napos terepi képzést tartunk.
- Részt veszünk az Környezeti Nevelési Programiroda (KONKOMP) erdei iskolai minősítési rendszer kidolgozásában
- A KÖRLÁNC Egyesület több csoportjával működünk együtt (Szeged, Kecskemét).
- 3 kollega az OM-KÖNKOMP erdei iskola szakértői csoportjába felvételt nyert.
- A Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Intézettel közös pályázatot adtunk be erdei iskola pedagógus továbbképzésre.
- A Bács-Kiskun Megyei Közművelődési Intézettel közösen Környezetvédelem, egészségvédelem címmel konferenciát szerveztünk.
- A Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara szervezésében 30 órás továbbképzést tartottak a nemzeti park szakemberei Falusi turizmus-ökoturizmus címmel.
- Kezdeményeztük a hazai nemzeti parkok környezeti nevelőinek szakmai találkozóját, amit 2003. februárban a Naprózsa Okt. Központban tartottunk.
- Folyamatos és rendszeres a kapcsolatunk oktatási intézményekkel: pedagógusok, hallgatók képzése, továbbképzése, Pedagógus Klub; erdei iskolai programok összeállítása, pályázatok előkészítésének segítése.
- A környezeti nevelés területén a szegedi Százszorszép Gyermekház és a kecskeméti Ifjúsági Otthon állandó partner foglalkozások, szakkörök, terepi akciók szervezésében, zöld jeles napok ünneplésében.
- Ökoturisztikai fórumokat szervezünk a nemzeti park által érintett kistérségek részvételével.

- Szaktanácsadást adtunk erdei iskola szolgáltatóknak, ökoturizmussal foglalkozó egyéni vállalkozóknak, önkormányzatoknak.
- Aktív együttműködésünk van a térség Tourinform Irodáival, a Regionális Marketing Igazgatósággal (programfejlesztés, kiadványok előkészítése, lektorálás), Turizmus Rt., Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara.
- Az Igazgatóságunk által a Természet Házában működtetett **Zöld Könyvtár** kiadványokat cserél, könyvtárközi kölcsönzést végez a KvVM, a Természetudományi Múzeum Növény- és Állattárának szakkönyvtáraival és a Természetvédelmi Hivatal könyvtárával, a Mátra Múzeummal, a Tisza Klubbal, az MTA ÖBKI (Vácrátót) könyvtárával.
- A könyvtár állománya 2003.11.20.-ig: 3631 könyv és folyóirat, térkép; 108 pályázat, kutatási jelentés és szakdolgozat, 64 multimédiás anyag, 406 broszúra került regisztrálásra. Folyamatban van a tudományos dolgozatok, kutatási jelentések feldolgozása.
- A könyvtárat a nemzeti park szakemberein kívül az itt szakdolgozatot, TDK dolgozatot készítő diákok is használják.

Szakmai rendezvények

- Agrár-környezetvédelmi képzési program
- Botanikai felügyelők továbbképzése
- Tájvédelmi felügyelők továbbképzése
- Környezeti nevelők továbbképzése
- Rákosi vipera védelmi program kidolgozása
- Írország természetvédelmi őrszolgálat vezetőinek szakmai látogatása
- lakossági fórum az Agrár-környezetvédelmi programról
- Europarc „Ifjú természetvédelmi ór” tábor

11. Nemzetközi együttműködés

Szervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
EUROSITE	Hollandia, Tilburg	Az igazgatóság már évek óta tagja ennek a szervezetnek, minden évben részt vesz az általuk megrendezett konferenciákon és workshopokon. Az EUROSITE célja, hogy összefogja azon magánszemélyeket, egyesületeket, állami szerveket, és minden olyan szervezetet, aki védett területek kezelésével foglalkozik, és megossza köztük a kezelésben szerzett tapasztalatokat.
Nemzeti Természetvédelmi	Szerbia	A minisztérium szakmai vezetőségének tanulmányi látogatása
Ludas állalat	Szerbia	Együttműködési szerződés keretében célul tűztük ki egy közös, határ menti védett terület kialakítását (Körös-éri Tájvédelmi Körzet).
EUROPARC	Grafenau, Németország	Az évente megrendezésre kerülő Európai Nemzeti Parkok Napja (május 24.) központi gondolatához igazodva megszervezzük a helyi rendezvényt. 2003-ban az igazgatóság EUROPARC felkérésére megszervezte az „Ifjú Természetvédelmi Ór „ táborozást, amire a következő években is meg kívánunk szervezni.
Nemzeti Természetvédelmi Körzet	Dublin Írország	Cserelátogatások, az EU csatlakozást megelőző NATURA 2000 és Agrár környezetvédelmi programokra felkészülés segítésére.
Indusztriai Természetvédelmi Körzet	Bécs Ausztria	Homokterületek jelentősége a Kárpát-medencében (Life projekt)

12. Ellenőrzés

Ellenőrzést kezelő szervezet	Ellenőrzést végző szervezet	Típusa/célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése
M	KvVM Ellenőrzési Önálló Osztály	Adatbekérésen alapuló elemzés (kérdőív) Környezetvédelmi alap célfeladat fejezeti kezelésű előirányzatból megvalósult beruházások vizsgálata	Igazgatóságunknál kérdőív formájában valósult meg az ellenőrzés 2002. évben az átfogó fejezeti pénzügyi és szakmai ellenőrzés má e vizsgálat tárgyát. Összességében a vizsgálat megállapította, hogy a fejlesztési és kö keretből finanszírozott beruházások a KAC természetvédelmi fel és a természetvédelmi jogszabályokban meghatározott célokna megfelelnek. A támogatási szerződés csak nagyon általános felté fogalmaz meg pénzügyi és szakmai területen is.
M	KvVM Ellenőrzési Önálló Osztály	Cél- és téma vizsgálat - Az intézmény által végzett állami feladatok ellátása során alkalmazott áll.ig. eljárások szabályosságának vizsgálata. - Az intézmény által kezelt védett területekkel kapcs. mezőgazd. gazd. Hatékonyságának, színvonalának és szabályosságának vizsgálata.	2003. december 31-ig a vizsgálat nem zárult le

13. Fontosabb célkitűzések 2004-re

- Az Igazgatóság központi irattára kialakításának befejezése (áthúzódó 2003-2004)
- A kunadacsi parlagi vipera kutató- és gondozótelep befejezése és működtetése (áthúzódó, 2003-2004)
- A Pusztaszeri TK szatymazi bemutatóházának üzembe helyezése,
- A Környezetvédelmi Infrastrukturális Operatív Program KNP-re eső feladatrészeinek előkészítése és tervezése (Alpári és Percsorai-öblözet, Tóserdei Tisza-panzió – 2004-2007)
- A 2003. végén elnyert idegenforgalmi GM-pályázat megvalósítása (tanösvény, megfigyelőtornyok, leshelyek),
- ROP-pályázatok előkészítése a térségi idegenforgalmi hálózatukhoz való jobb kapcsolódás érdekében (Fülöpháza, Bugac),
- A tűzokvédelmi LIFE-program koordinálása, a KNP-beli feladatrészek végrehajtása
- A nagyállási őshonos állattartó telep bemutatási programjainak beindítása
- Részvétel országos programok (VTT, Hátsági vízgazdálkodási helyzet javítása) térségi feladataiban
- Az Izsák-nagyteleki átvett gyepterületek előkészítése a szürkemarha-állomány telepítésére (2004-2005)
- A NATURA –2000 hálózat tényleges védettségenek foganatosítása a kihirdetendő jogszabállyal összhangban
- Kezelési tervek készítésének folytatása
- A KNP tűzokvédelmi eredményeinek stabilizálása
- További, speciálisan Duna-Tisza közti fajvédelmi programok (rákosi vipera, tartós szegfű, mocsári kardvirág) megvalósítása
- Az átfogó élőhelyfenntartási programok (invazív fajok visszaszorítása, szántók visszagyepesítése, erdőszerkezet-váltás, vizes élőhelyek vízpótlása) folytatása
- A védett földterületek felvásárlásának folytatása, megközelítően 400 ha nagyságrendben
- A KNP Igazgatóság magyar szürkemarha állományának gyarapítása további 150 egyeddel

2005.11.02.